

Formaðurinn í búskaparráðnum stúrir fyrri gongdinni: Politikkurinn er syndarligur:

Tað kann skjótt enda galið aftur í Føroyum

– Tað mest syndarliga er, at vit gera beint øvugt av tí, vit áttu at gjørt: Vit fiska alt, vit orka - og vit brúka hvørt oyra.
– Á figgjarlógini í ár skuldu 150 - 300 milliónir verið settar til viks at havt at staðið ímóti við.

ÁKI BERTHOLDSEN

– Tað er nú meiri enn eitt ár síðani, at fiskifrøðingar og búskaparfrøðingar aftur fóru at blása í ávaringarlúðrarnar um gongdina í føroyska samfelagnum.

Og síðani eru lúðraljóðini bara harðnað og harðnað.

Ein av teimum, sum av álvara stúrir fyrri gongdinni er formaðurinn í Búskaparráðnum, Bjarni Olsen.

Hann sigur, at hesin óttin fyrri tí færdá politikkinum kom til sjónar í frágreiðingini hjá Búskaparráðnum seinasta summar.

– Men tíverri vísir tað seg, at stóðan er onki broytt, segði hann í samrøðu við *Sosíalín* í gjár.

– Jú, tað gongur væl í løtuni. Men trupulleikin er, at vit partvís hava eina stóra uttanlandsskuld. Og partvís, at tað er stór óvissu um tann góði fiskiskapurn, sum er í løtuni, fer at halda sær.

Tíverri brúka politikarnir hvørt oyra

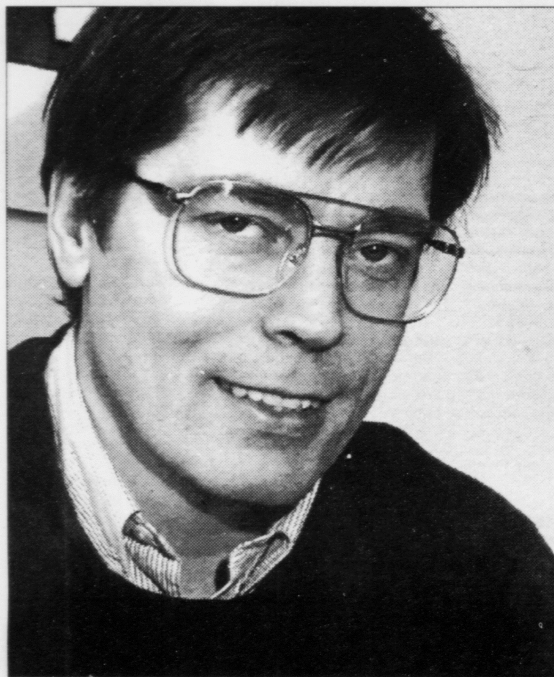
– Men tað mest syndarliga er, at politikarnir brúka hvørt oyra, landskassin fær í inntøkum, heldur enn at leggja pengar til viks, so okkurt er at standa ímóti við, um tað verður veruleiki, sum vit óttast fyrri.

Formaðurinn í Búskaparráðnum sigur, at í fiskivinnupolitikkinum er hugsanin tann, at við altíð skulu fiska so nógv, sum vit orka.

– Onkur eitti av avmarkingum eru settar í verk, men øll eru samd um, at talan er í veruleikanum ikki um nakrar avmarkingar.

– Tíverri er tað vanlig hugsan nógvastadni, at vit eiga altíð at fiska tað, sum kann fiskast.

– Men skal hetta vera almenni politikkurinn, so áttu



– Eg haldi ikki, at politikarnir kenna orðið varsemi, og tað er syndarligt at siggja, at vit ikki vísa tey allarminstu teknini til ansni, hóast vit akkurát hava verið í eini so djúpari kreppu, sum vit hava, sigur Bjarni Olsen, formaður í Búskaparráðnum

politikkarar í minsta lagi at syrgt fyrri, at pengar vórðu lagdir til viks tey góðu árin, so vit høvdu havt okkurt at staðið ímóti við tey vánaligu fiskiárini.

– Men tað mest syndarliga og katastrofala er, at tað gera teir ikki. Tí samstundis sum tað er áskoðanin, at vit skulu fiska, so nógv sum gjørligt, er tað tíverri eisini áskoðanin, at hvørt oyra skal brúkast beinanvegin.

– Gongdin í samfelagnum og gongdin í fiskiskapinum hanga neyvt saman.

– Og skulu vit altíð fiska tað, vit kunnu, slepst ikki undan ógvuliga ójovnum fiskiskapi. Og tað slepst heldur ikki undan, at tann ójavni fiskiskapurin førir til ójavnar inntøkur hjá landskassanum.

Bjarni Olsen sigur, at trúgva politikkarar ikki uppá, at tað ber til at útjavna fiskiskapin, so gongdin í samfelagnum verður stýrd tann vegin, so mugu teir taka avleiðingarnar av tí og seta pengar av tey góðu árin.

– Men teir gera hvørki. – Fiskiskapurin verður ikki stýrdur og hvørt oyra verður brúkt, tí vit hugsa ikki ein dag fram í tíðina.

– Tann politikkur, sum verður førður í dag setir bara meiri ferð undir búskapin og skumpar undir hann tann vegin hann gong-

ur.

– Tað vil siga, at tær góðu tíðirnar verða betri, enn tær áttu at verið og kreppurnar verða djúpari, enn tær nýttust at verið.

– Tað beina hevði verið at roynt at mótviga gongdini, so at kreppurnar ikki blivu so djúpar og tær góðu tíðirnar ikki ov mikið upphitaðar.

Og tað kundi verið gjørt við at landskassin legði inn undir seg tey góðu árin so nakað var at standa ímóti við kreppurni.

Bjarni Olsen sigur, at uppá ein máta undir hesin hugsunnarháturin í fiskivinnuni seg.

– Tí vit vita, at á sinni fingur onglendingar skyldina fyrri at hava oytt fiskastovnar, og nú eru tað mong, sum geva trolarunum skyldina fyrri at „grópa grunnarar upp“.

– Tað er væl ein ásanann av, at fyrri fiskastovnarar hevur tað stóran týðning hvussu nógv verður fiskað.

– Men kortini vinnur tað sjónarmiðið á ongan hátt frama í tí færdá politikkinum.

Syndarligt at siggja

Bjarni Olsen heldur, at tað er syndarligt at siggja, hvussu vit bera okkum at.

– Vit hava havt tað so ómetalliga trupult hesi árin.

– Og tað er syndarligt at siggja, vit ikki so frægt sum vísa tekin til at vera ansin aftaná hesi truplu árin.

– Men tað tykist ikki sum um orðið varsemi yvirhøvur er er til í orðatílfinginum hjá teimum, sum ráða. Og tað er ræðuligt, leggur hann afturat.

Hann sigur, at figgjarlógin í ár er eitt talandi dømi um hetta.

– Vit hava eitt sera gott ár. Men kortini er ikki eitt oyra til avlops.

Er figgjarlógin ov nógv merkt av, at tað er valár í ár?

– Uttan iva hevur tað nógv at siga. Men teir politikkarar, sum stýra, mugu eisini taka seg saman at stýra í einum valári.

Hann vil ikki siga, at tað er nakað serligt óki á figgjarlógini, hann hugsar um.

– Men tað sæst sanniliga ikki á figgjarlógini, at politikarnir hava sett sær sum mál at nú skal ordilgur samanhangur fást í búskapin.

Bjarni Olsen vil ikki siga nágreiniliga, hvussu nógv hann heldur, at figgjarlógin í ár er ov høg.

Men hann heldur í hvussu so er, at einar 50-100 milliónir áttu at lopið av til at havt at staðið ímóti einum svikilugum fiskiskapi, og eini møguligari niðurgongd

við. Og afturat tí, áttu 100 - 200 milliónir at verið settar av til avdráttir av lánum av uttanlandsskuldini.

Áhugamálini stýra

Formaðurinn í Búskaparráðnum heldur, at vit sleppa ongantíð undan, at samfelagið er fult av áhugamálum.

– Og øll hesi áhugamálini gera sít at sleppa frammat.

– Men tær mugu ikki sleppa meiri frammat enn so, enn at samanhangur skal vera í búskapinum fyrri tað.

– Men tað haldi eg ikki, at politikarnir klára at stýra serliga væl.

Men skuldu øll hesi somu áhugamálini ikki havt eitt tann felags áhuga at búskapurin ikki varð avspekladur?

– Jú, men so enda vit aftur í gamla orðaskiftinum um vit hava landspolitikk í Føroyum, ella um tað eru tey ymsu áhugamálini, sum veruliga stýra. Og tað er mest líkt til, at tað eru tey ymsu áhugamálini, sum stýra.

Men eru politikkarar ikki í teirri tvístøðu, at skal fiskiskapurin avmarkast, og figgjarlógin skerjast, so fer tað at færa arbeidssloysi við sær?

– Jú, men avmarka vit okkum ikki nú, verður arbeidssloysið so mikið størri seinni.

– Vit sleppa ikki undan ymsum trupulleikum bara við at brúka pengar. Tað er í longdini, at pengarnir skulu vera til staðar. Henda stuttskyði politikkurinn nyttar ikki nógv sigur Bjarni Olsen.

Mugu hava eitt sterkt vinnulív

Formaðurinn í Búskaparráðnum sigur, at eftir hansara tykki er politikkurinn eisini í alt ov líftan mun byggdir á, at vit skulu hava eitt sterkt og effektivt vinnulív.

– Summi halda kanska, at hetta ljóðar av arbeidssloysi.

– Men í veruleikanum er hetta tað einasta, sum í longdini kann halda arbeidssloysinum frá okkum, nevniliga tað, at vit duga at framleiða í kapping við onnur og at vinnan gevur eitt avkast, so hon kann brynja okkum til framtíðina og laga seg til skiftandi umstøður.

Tosa vit um vinnulív, hevur higartil mest verið tosað um kostnaðarstøði, og tað mest um lønarlagið?

– Eg haldi ikki, at lønarlagið er serliga áhugavert í hesum sambandi. Tað, sum hevur týðning, er, hvussu

nógv hvør eind kostar at framleiða. – Tvs, at tað, sum hevur týðning, er, kostnaður í mun til framleiðslu - altso effektivitetur.

Og í tí samanhanginum hevur lønin sjálvandi stóran týðning. Men er framleiðslan effektiv, kann tað gott vera, at tað loysir seg at betala høgir lønir.

– Men kostnaðarstøðið er eisini so nógv annað. Tað fevnir eisini um maskinur, amboð og allar aðrar framleiðslufaktorar, sigur Bjarni Olsen.

Vit mistaka okkum meiri enn so mistøka

Tað verður ofta brúkt ímóti rykkum ráðgevarum, at tað er so lítið eftirfarandi, tit koma við. Besta dømi seinastu árin hevur verið toskurinn undir Føroyum?

– Tað er rætt, at vit mistaka okkum meiri enn so. – Ongin kennir framtíðina, og tað, vit bera fram, er ikki endaligi sannleikin og kann saktans kjakast um.

– Men høvdu vit ikki havt fiskað toskin, hvagar var hann so farin? Var hann horvin fyrri tað, um vit ikki høvdu skundað okkum at fiska so nógv av honum, sum vit kundu beinanvegin? Høvdu vit havt mist pengarnar?

Uttanlandsskuldin er størsta óvissan

Formaðurinn í Búskaparráðnum sigur, at tað er uttanlandsskuldin sum er tann størsta óvissan, tað í okkara búskapur er so ójavnur, sum hann er.

– Táð búskapurin er so ójavnur skal ein avtala um afturgjaldingin av uttanlandsskuldini laga seg til, hvat vit kunnu betala eitt miðal ár.

– Men sum stóðan er, verður tað ikki lætt. Men eg teljist heldur ikki millum sum halda, at tað er heilt ómøguligt at betala uttanlandsskuldina aftur.

– Almenna uttanlandsskuldin er stór, men hon er ikki so stór at tað ikki ber til at betala hana aftur, sigur Bjarni Olsen.

– Tað veldst alt um, hvørjar avtalur, vit fáa, og hvørji tiltøk, vit eru til reiðar at seta í tær tað okkum ikki til fyrimuns, at vit standa í eygunum á dønum sum ábyrgdarleysir.